

**Tradiciniai, kasmetiniai
Motiejaus Valančiaus skaitymai**

2023 04 25

8.00 Bendra pamoka 5-10, I-II klasių moksleiviams „Vyskupas Motiejus Valančius“

8.55 Diskusija „Ką man reiškia vyskupas M. Valančius“.

8.30 Virtualaus Valančiaus laikų Varnių žemėlapiu pristatymas ir išbandymas: „Raskime Valančiaus laikų objektus“.

9.30 4 klasės mokinių išvyka į Baltininkus: „Palangos Juzės“ Žasūgala.

9.00 Žemaitiški žaidimai darželyje.

10.00 Kan. A. Sabaliausko pranešimas „Vyskupo M. Valančiaus mokymo reikšmė“. Varnių šv. Apaštalo Petro ir Pauliaus bažnyčia

11.00 „Kahoot“ žaidimas gimnazijos salėje.

12.00 Arbata mokyklos sodelyje

Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazija

2023 m. Vyskupo Motiejaus Valančiaus skaitymai vyko kiek kitaip. Skaitymų tema vadinosi „Raskime M.Valančiaus laikų objektus“. Netradicinė šios dienos veikla prasidėjo salėje, kur žiūrėjome ištrauką iš filmo „Mirtis- gyvenimo durys“ apie M.Valančių. Po to visų klasių mokiniams buvo skirta įdomi užduotis- virtualaus M.Valančiaus laikų Varnių žemėlapiu išbandymas. Taigi prasidėjo ekskursija prasidėjo. Kiekviena klasė turėjo aplankyti 14? stotelių, kur buvo įsmeigti stulpeliai su informacija apie tam tikrą M.Valančiaus laikų vietą. Kelionė prasidėjo nuo šalia gimnazijos esančių Vario kapelių. Toliau ėjome ieškoti kitų stotelių. Tai buvusio A.Zavadskio knygyno, žydų sinagogos, rokitų vienuolyno, gydytojo A. Štacho namo, kanauninkų namų, M.Valančiaus sodo vietos. Aplankėme Šv. Aleksandro bažnyčią, žydų kapines. 10 val. visi rinkomės prie šv. Apaštalo Petro ir Pauliaus katedros, kur parapijos klebonas A.Sabaliauskas įdomiai papasakojo apie M.Valančiaus mokymus ir nuveiktus darbus. Įsiminė mintis, kad M.Valančius buvo geriausias Varnių žmogus.

Griję į mokyklą, gimnazijos salėje dalyvavome „ Kahoot“ žaidime: parodėme ir pasikartojome tai, ką sužinojome apie Varnius vyskupo M.Valančiaus laiku. Po viktorinos mokyklos kiemelyje išgėrėme arbatos, pasidalijome dienos įspūdžiais.

K.Janušaitė ir K.Jablonskytė, 5 klasė

Žiupsnelis žinių apie vyskupo M.Valančiaus laikų Varnius...

M.Valančiaus sodas

Žemaičių vyskupas Valančius, persikėlęs į vyskupų rezidenciją Varniuose, jos rytinėje pusėje įveisė sodą. Vyskupo iniciatyva sode buvo užsodinta tuopų alėja. Sodo gale buvusi kūdra. Ji atsirado XVIIIa. pab., imant molį Žemaičių (Varnių) kunigų seminarijos statyboms.

M. Valančius sodo darbus užsiėmė pats. Vyskupo įprasta diena prasidėdavo pasivaikščiojimu sode. Sode daugiausia augino vaismedžių, iš kurių išskyrė obelis. Sodas vyskupui tarnavo kaip pamokų ir susitikimų vieta.

Po iškėlimo į Kauną paskutinį kartą vyskupas po savąjį sodą gavo malonę pavaikščioti 1866 m., kai sunkiai susirgo jo sesuo P. Beresnevičienė ir valdžia leido aplankyti seserį. Pamažų M.Valančiaus užveistas sodas sunyko ir mūsų dienų nepasiekė.

Zavadskio knygynas

Knygynas 1853 metais Varniuose buvo įsteigtas Žemaičių vyskupo M. Valančiaus pastangomis. 1852m. jis parašė laišką knygų leideiui A. Zavadskui: „Ar nereikėtų Maloningajam Ponui įsteigti pagal profesiją knygyną Varniuose...“ Pasiūlymas A. Zavadskui patiko, jis apsilankė Varniuose, ir netrukus knygyno steigimo projektas buvo įgyvendintas.

Varnių knygynas veikė iki pat 1864 m. – spaudos draudimo laikų. Prie jo taip pat buvo biblioteka ir skaitykla. 1859- 1863 m. Varnių knygyne buvo išspauduota apie 8000 lietuviškų ir lenkiškų knygų bei brošiūrų, 21000 blaivybės draugijos medalių bei įvairių ano meto įžymybių atvaizdų.

Žydų sinagoga

Varniuose kadaise stovėjo žydų maldos namai – sinagoga. Vysk. M. Valančiaus laikais šiuose maldos namuose meldėsi nemaža Varnių miestelio gyventojų dalis. Ir nors formaliai vyskupas neturėjo jokios įtakos žydų religiniams ar kasdieniam gyvenimui, tačiau M. Valančiaus inicijuotas Blaivybės judėjimas turėjo svarbią reikšmę prekybininkams alkoholiu.

Štacho namas

Einant vieškeliu iš Janapolės į Varnius, dešinėje pusėje buvo seminarijos išdo sklypas su ganyklomis. 1795 m. jis buvo perduotas naudotis Andriejui ir Petronėlei Štachams. Gydytojas A. Štachas kurį laiką buvo Varnių burmistras. Šiuose namuose gimė kunigas Ignacas Štachas, kuris pirma vyskupo M. Valančiaus pradėjo kalbėti apie blaivybės reikalus. Štachų namas neišliko.

Rokity vienuolynas

Šv. Rokas – ligonių globėjas, tad vienuoliai rokitai ėmėsi vargstančių ir ligonių slaugymo. Šv. Roko bažnytelė, koplyčia ir vienuolynas buvo pastatyti 1782 m. ir veikė iki XIX a. vid. Vienuolyne gyveno vienuoliai rokitai ir jų globotiniai: paralitikai, luoši bei psichiniai ligoniai. Būta ir nebylių, aklų, kurčių ir kamuojamų epilepsijos bei savimi jau nebegalinčių pasirūpinti senolių. Dauguma globotinių čia praleisdavo visą likusį gyvenimą ir tik nedaugelis išeidavo pagydyti. Šiame vienuolyne gyveno vienuoliai ir apie 60 jų globotinių. Vienuolynas oficialiai uždarytas 1832 m., iki 1842 m. čia dar gyveno 4 vienuoliai.

Kanauninkų namai

Nuo pat XVII a. žinoma, kad Varniuose gyveno ne tik parapijos klebonas, bet ir nemaža dalis aukštesnio rango dvasininkų. Dažniausiai jų namai būdavo arčiau Katedros. Gatvėje, prie Katedros, stovėjo namai, kuriuose kanauninkai gyveno iki II pasaulinio karo. Šiandien šie senieji pastatai neišlikę, tačiau apie ankstesnį intensyvių gyvenimų liudija archeologiniai radiniai. Vyskupas M. Valančius buvo subūręs bendraminčius, su kuriais švietė ir ugdė Žemaitijos žmones.

Vario kapeliai

Vario kapeliai vadinami rokitų (šv. Roko brolių) kapinaitėmis, kurias turėjo rokitų bažnytėlė, skirta luošiams ir vargšams laikyti mišias ir jiems melstis. Vėliau šios kapinės buvo įvairiai vadinamos. Kartais- variu kapaj, kadangi toje vietoje kadaise buvo liejami varpai, o varis žemaitiškai reiškia varj. Kartais – wargu kapaj, nes čia buvo laidojami rokitai, elgetos ir vargšai. Šiandien, kaip ir seniau jas įsteigiant, jos vadinamos rokitų kapinėmis, kuriose 1898 m. amžinam čia palaidotųjų atminimui yra pastatytas akmeninis kryžius.

Šv. Aleksandro bažnyčia

Pirmąją parapinę Medininkų bažnyčią 1413m. įsteigė Lietuvos didysis ir Žemaičių kunigaikštis Vytautas. Šv Aleksandro bažnyčia- pirmoji bažnyčia Žemaitijoje. Ją pastatė tais pačiais metais, kai žemaičių pagonys Medininkuose priėmė krikštą. Kai Žemaitijoje įsitvirtino krikščionybė, Varniuose atsirado poreikis didesnei bažnyčiai. Tai vyko apie 1506 m. Trečioji Varnių bažnyčia buvo pastatyta 1676 m. Dabartinė, jau ketvirtoji, bažnyčia pastatyta 1770 m. vyskupo J.Lopacinskio. Bažnyčia papuošta gražia tapyba, dėmesio vertas didžiąjame altoriuje esantis labai vertinamas šv. Aleksandro paveikslas, kuris turėtų būti atvežtas iš Italijos. Bažnyčia turi vyskupo kankinio Aleksandro, kuris buvo Žemaitijos vyskupijos steigėjo didžiojo kunigaikščio Vytauto globėjas, titulą.

Medžiaga iš V. Juzumo „ Žemaičių vyskupystės“

Ir M.Valančiaus „Namų užrašų“

„Naktigonė“ Turkijoje, Stambule

Balandžio 26 d. Varnių KC jaunųjų šokėjų grupė „Naktigonė“ vyko į Turkiją, kur 19-26 dienomis Stambulo mieste jau 45ą kartą vyko „Nisan 23“ festivalis. Jame dalyvavo net 25 šalių šokėjų kolektyvai. Taigi turėjome nuostabią progą susipažinti su vaikais iš Ukrainos, Serbijos, Estijos, Kazachstano, Uzbekistano, Vengrijos. Šokėjai buvo atvykę net iš tolimosios Indonezijos ir iš pačios Turkijos. Mes, jaunieji „naktigoniečiai,“ ir mūsų vadovė M. Rupeikaitė atstovavome Lietuvai ir pristatėme šokį „Vyželė“. Man, Austėjai, ir šokių kolektyvo vadovei Monikai teko didžiulė garbė vyti į Turkijos sostinę Ankarą ir susitikti su koncertą transliavusios „TRT“ televizijos generaliniu direktoriumi.

Taigi ši kelionė buvo puiki patirtis, nes susipažinome su įvairių šalių vaikais, Turkijos kultūra, mečetėmis, ilgai prisiminsime smagias iškylas, vakarėlius. Turėjome gidę Nese Uyanik, kuri pasakojo apie Turkiją, taip pat ir policininką, kuris rūpinosi mūsų saugumu. Labai džiugu, kad „Naktigonės“ šokėjai galėjo atstovauti mūsų šaliai. Širdys džiaugėsi matant, kaip mūsų trispalvė plevėsuoja tarp daugybės kitų šalių vėliavų. Kelionėje pamatėme Stambulo grožį, pajutome turkų svetingumą. Patyrėme daugybę nepakartojamų akimirky, kurias dar ilgai nešiosime savo širdyse.

A.Gedmantaitė ir G.Kolyčiūtė, 5 klasė

Leidinį parengė Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazijos maironiečiai

